

Ústav anglického jazyka a didaktiky

nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
tel. 221619277

Lenka Vaňková, Testing English Collocations in Czech Learners of English / Testování anglických kolokací u českých studentů angličtiny

Magisterská diplomová práce, Ústav anglického jazyka a didaktiky, FF UK Praha, září 2012
Posudek vedoucího práce

Záměr diplomová práce Lenky Vaňkové je obsažen v názvu práce. Smyslem bylo ověřit, zda výsledky testů aplikovaných na české studenty potvrdí či nepotvrdí zjištění, k nimž dospělo testování studentů angličtiny s jiným mateřským jazykem než češtinou. Motivací práce je současný převládající názor, že znalost prefabrikovaných lexikálních útvarů je pro plynulý a autentický projev v cizím jazyce zcela zásadní.

Vlastní studii předchází důkladná teoretická část, která rekapituluje dosavadní stav bádání o ustálených víceslovných spojeních na pozadí měnícího se postoje k frazeologii. Autorka přitom sumarizuje studii Sylviane Grangerové a Magali Paquotové (*Disentangling the phraseological web*, 2008), které vývoj frazeologie do současného stavu rozdělují do dvou fází, starší tradiční, a novější, distribuční či frekvenční. Po nastínění tohoto širšího pozadí se autorka soustřeďuje na kolokace a jejich různá pojetí. Problém je v tom, že v tradičním (syntagmatickém) pojetí spadají pod pojem kolokace jak „volná“ spojení (kombinace sémanticky a gramaticky kompatibilních slov), „vlastní“ kolokace (Cowieho „restricted collocations“), tj. zaběhaná a očekávaná spojení, a konečně nekompozitní idiomatická spojení. (V distribučním pojetí je kolokace statisticky významný souvšyk jakýchkoli slov v určité vzdálenosti od sebe.) Jak už to bývá, toto třídění je jasné u vybraných typických příkladů, v praxi jsou hranice mezi jednotlivými typy mlhavé (u distribučního přístupu záleží výsledky na zvoleném statistickém nástroji). Po tomto obecném shrnutí autorka předkládá pojetí, k němuž se ve studii přiklání, specifikuje kategorii kolokátů, které chce zkoumat (intenzifikátory, resp. „amplifiers“) a podává přehled o dosavadním výzkumu. Teoretická část byla původně značně přebujelá, ale nakonec se jí podařilo ukrotit do přijatelných rozměrů.

Výzkumná část je založena na dvou testech, které autorka zadala českým studentům angličtiny. Originální je podle mne volba dvou odlišných typů testů. První je doplňovací, „elicitací“ (cloze test), který vyžaduje, aby testovaný aktivně na základě svého jazykového povědomí (mental lexicon) dosadil do konkrétní věty vhodný kolokát. Druhý test je svého druhu pasivní výběrový (multiple-choice test), kdy jsou testovanému předloženy možnosti, z kterých má vybrat nejvhodnější kolokáty. Testy jsou tedy svým způsobem komplementární a důkladně prověřují jazykové znalosti českých studentů v této oblasti. Zatímco sehnat české studenty na testování nebyl problém, zato nemožnost sestavit kontrolní skupinu rodilých mluvčích angličtiny musela autorka řešit pomocí dat získaných z korpusu (BNC).

Celkově mi pojetí výzkumu připadá jako zdařilé. Vyžadovalo řadu operativních kroků a nápadů. Podobně i analýza a interpretace výsledků obou testů nebyly jednoduché. U „cloze testu“ se mi např. líbí porovnání kombinací užívaných rodilými a nerodilými mluvčími. U „multiple-choice test“ (Grangerové Significance of Collocation test) si autorka dobře poradila při identifikaci různých úrovní znalosti „signifikantních“ kolokací nerodilých mluvčích (dvě tendence) a také srovnání s údaji v BNC bylo velmi pracné a přineslo zajímavá zjištění. Autorka v závěru dospívá ke zjištění, že výsledky obou textů korelují, a konstatuje, že znalost kolokací u zkoumaných českých subjektů je nevyrovnaná (znají sice nejčastější spojení, ale

mimo tento základní okruh je jejich znalost kolokací problematická a spojení nejsou v jejich mentálním lexikonu uložena jako celek), a vyvozuje z toho pedagogické implikace.

Hodnocení: Práce nepřináší převratná zjištění a spíše ověřuje závěry předchozích zahraničních studií (slibované zjištění specifika českých mluvčích se prediktabilně omezuje na jevy vyplývající z interference mateřského jazyka). Nicméně celá studie je zpracována velmi precizně a důkladně (včetně přílohy ilustrující použité testy) a hlavně samostatně. Školitel sehrál při jejím zrodu velmi malou roli. Přitom v práci nechybí, jak řečeno, originální prvky. Autorka má schopnost vyjadřovat se přesně a úsporně a její angličtině je mimořádně dobrá a také po formální stránce je práce zpracována velmi kvalitně a pečlivě (měl bych snad jen dvě formální připomínky: str. 4: 5.1. Granger' Contrastive Interlanguage Analysis > Granger's ; str. 6: Název diagramů v List of Figures se někdy neshoduje s jejich názvem v textu, konkrétně u Figures 3, 5 a 6).

Závěr: Práci považuji za zdařilou, autorka prokázala vysokou úroveň znalostí i to, že dovede samostatně koncipovat výzkum a dovést ho do konce. Práci doporučit k obhajobě. Předběžně navrhuji hodnocení „výborný“.

V Praze dne 1.9. 2012

prof. PhDr. Aleš Klégr